

Aan de minister voor rechtsbescherming
De heer mr. Sander Dekker
Postbus 20301
2500 EH DEN HAAG

Utrecht, 22 mei 2020

KNMG
Mercatorlaan 1200
Postbus 20051 3502 LB Utrecht

088 4404 203
directiesecretariaat@fed.knmg.nl

Bijlagen: 0

Referentie

RH/ek

Onderwerp

Internetconsultatie conceptwetsvoorstel deelgezag

Geachte heer Dekker,

De KNMG heeft met belangstelling kennisgenomen van het conceptwetsvoorstel deelgezag, dat u op 24 april jongstleden in consultatie bracht. Graag geeft de KNMG onderstaand haar reactie op enkele onderdelen van dit conceptwetsvoorstel.

Deelgezag

Het conceptwetsvoorstel introduceert een nieuwe vorm van gezag over een minderjarige: deelgezag.

Gezagdragers van een minderjarige kunnen maximaal twee andere personen die nauw betrokken zijn bij hun kind, de bevoegdheid te geven om - samen met de gezagdragers - dagelijkse beslissingen over de opvoeding en verzorging van de minderjarige te nemen.

Deelgezag moet door gezagdrager(s) en beoogd deelgezagdrager tezamen worden aangevraagd bij de rechtbank en behoeft ook toestemming van een niet met het gezag belaste ouder. Deelgezag wordt - indien toegewezen - altijd aangetekend in het gezagsregister. Deelgezag heeft uitsluitend betrekking op de persoon van de minderjarige. Een deelgezagdrager heeft plichten jegens de minderjarige, en ook een aantal rechten, waaronder een recht op informatie van beroepsmatig bij de opvoeding en verzorging van het kind betrokken derden, zoals artsen.

Onvoldoende duidelijkheid

Op zichzelf begrijpt de KNMG de behoefte aan - en het belang van deelgezag, zoals ook geschetst door de Staatscommissie herijking ouderschap in haar rapport 'Kind en ouder in de 21ste eeuw', van 7 december 2016. De KNMG meent echter dat in het conceptwetsvoorstel deelgezag en de toelichting daarop onvoldoende aandacht wordt besteed aan de gevolgen van deelgezag voor beroepsbeoefenaren rondom het gezin, zoals artsen. Het wordt onvoldoende duidelijk hoe bij de opvoeding en verzorging betrokken beroepsbeoefenaren kunnen weten wie deelgezag heeft, welke reikwijdte het deelgezag precies heeft en wat de omvang van het recht op informatie van de deelgezagdrager jegens hen nu precies is.

In de dagelijkse zorgpraktijk worstelen artsen nu al vaak met onduidelijkheid over wie het ouderlijk gezag heeft, wie toestemming voor een medische behandeling van een minderjarige moet geven en wie recht heeft op welke informatie. Dit is met name in situaties van (v)echtscheiding en samengestelde gezinnen. Een extra complicatie treedt op als dan ook nog verschil van mening bestaat tussen de gezagdragende ouders.

1. Duidelijkheid over wie (deel) gezag hebben

Van gezagdragers mag worden verwacht dat zij beroepsbeoefenaren die bij een kind betrokken zijn, informeren over de betrokkenheid en positie van een deelgezagdrager, aldus de Memorie van Toelichting op het conceptwetsvoorstel. Deelgezag wordt – anders dan 'gewoon' gezag, bovendien altijd aangetekend in het gezagsregister. Desondanks zou volgens de KNMG expliciet tot uitdrukking moeten worden gebracht dat niet de betrokken beroepsbeoefenaren zelf de taak hebben om na te gaan (in register of anderszins) bij wie het gezag en eventueel deelgezag ligt. Dit zou immers onwerkbaar zijn. De KNMG vindt dat betrokken beroepsbeoefenaren, zoals artsen, ervanuit mogen gaan dat geen sprake is van deelgezag, tenzij zij daarover proactief op de hoogte worden gesteld.

2. Duidelijkheid over omvang en afspraken (deel)gezag

De bevoegdheid van gezagdragende ouders om gezamenlijk (mede) toestemming te geven voor een medische behandeling van een minderjarige tot 16 jaar en/of een wilsonbekwame minderjarige, is bij wet geregeld in artikel 7: 450 lid 2 en 3 BW. Deze regeling kent hoofdregels en uitzonderingen en heeft in de afgelopen decennia tot de nodige (tuchtrechtelijke) jurisprudentie geleid, met name over de vraag wanneer een arts mag afgaan op de toestemming van één van beide gezagdragende ouders. Genoemde praktijkvragen en -onduidelijkheden en de daaruit voortgekomen rechtspraak brachten de KNMG ertoe om een 'Wegwijzer toestemming en informatie bij behandeling van minderjarigen' uit te brengen, voor het eerst in 2011. De meest recente versie daarvan dateert uit 2019.

Door het onderhavige wetsvoorstel worden in potentie twee deelgezagdragers toegevoegd aan de groep van maximaal drie personen die nu al belast kunnen zijn met gezag over het kind (maximaal twee gezagdragende ouders + eventueel deelgezag voor een gezinsvoogd). Duidelijkheid over de rol en de (omvang van de) zeggenschap van de met dit wetsvoorstel geïntroduceerde deelgezagdragers (maximaal twee) is voor de praktijk dan ook van het allergeenste belang.

De wetgever heeft er, zo blijkt uit de toelichting, bewust voor gekozen de grenzen van het deelgezag niet exact in te vullen, omdat dit een inbreuk zou betekenen op het grondrecht op 'familylife' (artikel 8 EVRM). Dagelijkse beslissingen, waarover een deelgezagdrager mag beslissen, zijn beslissingen die het mogelijk maken om als opvoeder te kunnen functioneren, aldus de toelichting. Gezagdragers en deelgezagdragers **kunnen**, aldus de toelichting, samen afspraken maken over waar de grenzen liggen van deze 'dagelijkse beslissing'. Zij kunnen dit doen in een zogenoemde zorgregeling. Onduidelijk blijft waar een dergelijke zorgregeling wordt vastgelegd. Wel blijft de gezagdrager altijd **mede** bevoegd om te beslissen over de dagelijkse verzorging en opvoeding en diens stem geeft bij verschil van mening de doorslag.

De KNMG vindt het noodzakelijk dat er geen enkel misverstand kan ontstaan over de omvang van de zeggenschap van een deelgezagdrager. Duidelijkheid hieromtrent wordt in het wetsvoorstel onvoldoende gegeven. De toelichting bevat op dit punt zelfs tegenstrijdige passages. Enerzijds wordt gesteld dat deelgezag alleen betrekking heeft op de persoon van de minderjarige en dus niet op het bewind over diens vermogen, de vertegenwoordiging van de minderjarige in burgerlijke handelingen zowel in als buiten rechte en beslissingen waarvoor op grond van de wet de toestemming van de gezagdragers nodig is, zoals het geven van toestemming voor een (ingrijpende) medische behandeling. Tegelijkertijd wordt (op p. 25 van de toelichting) uitgelegd dat waar deelgezag ziet op dagelijkse beslissingen, ook een standaard doktersbezoek eronder valt. Het lijkt of de deelgezagdrager tijdens zo'n doktersbezoek wél (samen met, maar wellicht ook als vooruitgeschoven post van de gezagdragers) mag beslissen over een (niet-ingrijpende?) medische behandeling.

De KNMG vindt dat er geen enkel misverstand over mag ontstaan dat deelgezagdragers niet over medische behandelingen van de minderjarige mogen beslissen. Als onverhoopt bedoeld is dat een deelgezagdrager wél over een niet-ingrijpende medische behandeling zou mogen beslissen, dan vindt de KNMG dat schriftelijke afspraken tussen gezag- en deelgezagdragers uitsluitend zouden moeten geven over welke niet-ingrijpende medische beslissingen de deelgezagdrager wel en niet mag nemen. Die afspraken zouden dan ook niet facultatief, maar verplicht moeten worden opgenomen in een zogenoemde zorgregeling, die op een ook voor betrokken beroepsbeoefenaren kenbare plaats moet worden vastgelegd. Ouders zouden betrokken beroepsbeoefenaren proactief over de inhoud van de zorgregeling moeten inlichten. Anders ontstaan onwerkbaar situaties voor de praktijk, waarmee de (gezondheids)belangen van de minderjarige in ieder geval niet zijn gediend.

3. Duidelijkheid over omvang recht op informatie en consultatie deelgezagdragers

Primair zal de ouder die met het gezag is belast (conform art. 1:377b BW nieuw) ook de deelgezagdrager moeten informeren over 'gewichtige aangelegenheden met betrekking tot de persoon en het vermogen van het kind en deze moeten raadplegen over daaromtrent te nemen beslissingen'. Recht op informatie over 'belangrijke feiten en omstandigheden die de persoon van het kind of diens verzorging en opvoeding betreffen' kan de deelgezagdrager echter ook doen gelden jegens derden die beroepsmatig over dergelijke informatie beschikken. De KNMG gaat er vanuit dat dit recht geen recht op inzage in het medisch dossier van de minderjarige omvat, maar uitsluitend een recht op globale, feitelijke informatie. Meer duidelijkheid hieromtrent in het conceptwetsvoorstel en de toelichting daarop acht de KNMG noodzakelijk. En, hoewel de tekst van het conceptwetsvoorstel duidelijk aangeeft dat het recht op consultatie alléén kan worden ingeroepen jegens de gezagdragende ouders, wordt in de toelichting op dit punt tegengesteld vermeld dat een leerkracht of een arts ook de deelgezagdrager op diens verzoek zal moeten consulteren over het betreffende kind. De KNMG gaat er vanuit dat dit een verschrijving is, en vraagt u deze te herstellen.

Voorlichting

In de kabinetsreactie op het rapport van de Staatcommissie herijking ouderschap van 12 juli 2019, stelt het kabinet het van belang te achten dat alle (toekomstige) ouders goed geïnformeerd zijn over het ontstaan van juridisch ouderschap en het tot stand komen van gezag. Het kabinet zegt daarom in te zetten op de uitbreiding van voorlichting op dit punt. Om problemen en misverstanden tussen zorgprofessionals en (deel)gezagdragers te voorkomen, acht de KNMG het van groot belang dat die (publieks)voorlichting ook daadwerkelijk zal worden gegeven en met name ook opheldering zal geven over de hierboven aan de orde gestelde onduidelijkheden in het (nu nog) conceptwetsvoorstel.

Conclusie

Samenvattend begrijpt de KNMG de behoefte aan - en het belang van deelgezag. Zij vraagt echter duidelijker in het wetsvoorstel en/of de toelichting tot uitdrukking te brengen dat

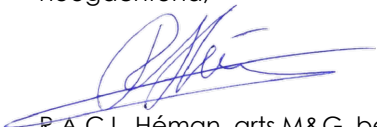
1. het niet aan professionals is om na te gaan of en zo ja, wie deelgezag heeft en waarop dat deelgezag precies betrekking heeft;
2. deelgezagdragers in het geheel niet bevoegd zijn om over medische behandelingen te beslissen. Mocht onverhoopt bedoeld zijn dat een deelgezagdrager wél zelfstandig over medische behandeling tijdens standaardbezoeken mag beslissen, dan moet er verplicht een zorgregeling/convenant worden opgesteld dat uitsluitend geeft over de precieze grenzen van die beslissingsbevoegdheid en dat op een ook voor betrokken beroepsbeoefenaren kenbare plaats wordt vastgelegd. Ouders moeten zorgprofessionals proactief inlichten over de inhoud van zo'n zorgregeling/convenant;
3. het recht op informatie van de deelgezagdrager geen recht op inzage in het medisch dossier van de minderjarige omvat en uitsluitend een recht op globale, feitelijke informatie is;

4. bedoeld is dat alleen de gezagdragers zelf de deelgezagdragers moeten consulteren bij te nemen gewichtige beslissingen over de persoon van de minderjarige en dat die consultatie niet (ook) hoeft te worden gedaan door beroepsmatig betrokken derden, zoals artsen.

Tenslotte dringt de KNMG aan op uitgebreide publieksvoorlichting over het wetsvoorstel.

In de hoop u met deze reactie van dienst te zijn geweest groet ik,

hoogachtend,

R.A.C.L. Héman, arts M&G, bedrijfsarts
voorzitter KNMG